

F O A I E

пентрѣ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ДІТЕРАТУРЪ.

№. 6.

Luni 9. Februarie.

1842.

ПАЧЕА ДЕЛА КАНАРЦЕ.

(Ла 1774 Ізліе 21. Дъпъ дескриереа преа весті-
ѣлѣ Історік Хаммер-Пърштаал. Том. IV.)

Пачеа дела Канарце (ла България) днтре Рѣсія ші днтре Поарта тѣрческѣ дъпъ зп рѣсвоіѣ маі днделенгат, с'аѣ дн-кеіат дн 21. Ізліе, дъпъ конферінде нѣмаі де шанте чеасѣрї дн доаѣзечї шї онт де артіколї карїї с'аѣ шї пѣбликат, шї дн алдї дої таїнічї, карїї сѣпа пентрѣ плѣтїреа де патрѣ мїліоане рѣбле ла Рѣсія шї пентрѣ кѣт маі кѣрѣнда ешїре а флотей тѣрчещї дїн Архіпелаг. Пентрѣ Полонїа, каре фѣсесе казѣа, чеа маі де фрѣнте а рѣсвоіѣлѣ, нїчї о літерѣ нѣ се ворбї дн ачеа паче. Дъпъ че пачеа дела Канарце кѣт се нїе, аѣ хотѣрѣт нѣ цїм пе кѣтѣ време шї позіціа політікѣ а націей Молдаво-Ромѣне шї а пѣтѣжнѣлѣ пе каре дн лѣкѣїеце шїл стѣпѣнеце ачеаста: фїене слобод а скоате ачї кѣтева ідеї асѣпра ачестей пѣчї днтокмаї дъпъ ідеїле мїнѣпатѣлѣ Історїо-граф а днтпѣрѣдїей Османе Хаммер-Пърштаал, а кѣрѣї стрѣнса їзѣїре де адевѣр нѣ се поате лѣѣда дїн дестѣл.

Де шї пѣтереа днтпѣрѣдїей Османе, ка пѣтере рѣсвоїѣгоаре шї ровїтоаре, дн Езропа се днфрѣисесе прїн пачеа дела

Карловїд (ла 1699) пентрѣ тотѣазна, пѣ-пѣндѣїсе хотарѣ: пѣнѣ ачї шї маї дн-коло нѣ, тотѣш дн епоха трекѣтѣ маї възѣрѣт оарешкаре днтїндерї а Османїлор пе пѣдїнѣ време, кѣт шї доаѣ пѣчї кѣдї-гоасе, адекѣ пе чеа дела Пѣрт че пѣгѣбїсе пе Мѣскалї шї пе чеа дела Белград. Рѣсвоїѣл днсѣ тѣрко-рѣсеск днчепѣт сѣпт Сѣлтапѣл Мѣстафа Ш шї пѣртат кѣ тѣлте непорочїрї, їар маї вѣртос пачеа дела Канарце пѣсе темелїе ла кѣдереа Тѣрчїей. Се кѣвїне а днсепна, кѣткѣ пе ачестеа времї дїпломатїа Езропеанѣ шї дѣхѣл де а реформа дъпъ Езропенїсм, прїнсесе дн Константїнопол рѣдѣчїнї вѣне, аколо, знде маї наїнте тодї днтпѣрадїї, тоате донтїїле Езропей шї тодї солїї лор ера трактадї ка нїде сѣпѣшї зрїїсїдї ал атот пѣтернї-кѣлѣ Падїшах. Довадѣ де їнфлїнда дї-пломатїей фїе днтре алте тѣлте, кѣткѣ Тѣрчїї кѣ Швеціа фѣкѣсерѣ алїанцѣ; Фран-дозїї стѣтѣрѣ мїжлочїторї днтре Поартѣ шї днтре Рѣсія ла трактатѣл че сѣпа де-спре днтпѣрѣдїеа злор цїнѣтѣрї Персіене; ачеїаш Франдозїї сѣтѣдѣарѣ пе Поартѣ спре рѣсвоїѣ асѣпра Рѣшїлор ка сѣ апере лїбертатеа Полонїей; шї пропозиціа че о фѣ-кѣсе маї днтѣѣ Мѣстафа Сѣлтапѣл, Австрїей пентрѣ днтпѣрѣдїеа Полонїей. Ачестеа шї

амтеле маї тѣлте, арагъ днведерат, кѣткъ дипломатіа Европанъ дела 1700 днкоаче се сімеа къ тотдеадінсѣл а рѣспанді лѣтінъ песте неїцелесѣл аместек че ера дн форма стѣпднпреї тѣрчеді. Резѣлтѣл ачестеї інфлннде дипломатіче фѣ дн тродѣчереа позлѣї рѣнд (Nicami cadid), каре дн лок съ днтѣріаскъ не днтѣрѣдїа Османъ, о скѣтѣрѣ дн тоате темелїле къ тѣлтѣ пѣтере. Днсъ чеа маї днфрїкошатъ казѣ а кѣтропїреї есте днтемеїереа інфлнндеї рѣсецї, прїн пачеа дела Каїнарѣ. Нѣ фѣрѣ прїчїпъ де шї днзѣдар, с'аѣ днпротївїт Ълемалї дн тоате пѣтерїле шї къ дестѣлъ статорнїчїе ла пачеа ачеаста, ачеї Ълемалї карїї сїнгѣрї фак оарешкаре Стат констїтѣціонал дн Тѣрчїа. Аша есте, пачеа дела Каїнарѣ поартъ дн сїне семїнда тѣтѣлор релелор, кѣте пѣпѣдїрѣ де атѣнчї днкоаче асѣпра Тѣрчїлор шї каре зпїте къ скѣдерїле кѣртѣрїї дн лонтрѣ, конфѣптѣїеск спре а кѣтропїне-апѣрат Днтѣрѣдїа лор, дакъ нѣ дн Асїа, негрешїт днсъ дн Европа. Вїна къ с'аѣ днкеїат пачеа дела Каїнарѣ, каде маї вѣртос асѣпра марелї Везїр Мѣхсїнскаде, каре сїндїндѣшї пехѣрнїчїа дн рѣсвоїѣ, днпїнс де неспѣсъ дорїндѣ пентрѣ паче, нѣтї де пленїпотент дн партеа Пордїї не Ресмі Ахмед зп грек тѣрчїт, каре фѣсесе кѣпоскѣт ка зпѣл че преа зшор се пѣтеа корѣтпче къ ванї. Мѣхсїнскаде фѣ скос дн везїріат, дѣпъ каре нїчї нѣ трѣї маї тѣлт де доаѣ септѣмѣнї, кѣчї ел тѣрї фѣрѣ весте ла Карїнавад не дрѣтѣл кѣтрѣ Константинопол, де шї нѣ о трѣвїт, кѣт кредеа тодї, чел пѣдїн днсъ не о време фоарте фаворабїлъ пентрѣ мїнїстрїї Пордїї, карїї дн днтѣтернїчїсерѣ

а днкеїа пачеа шї карїї де трѣїа дѣнстѣл, авеа а се теме, кѣткъ негрешїт ва арѣпка вїна днкеїереї де ачеа рѣшїнатъ паче асѣпра лор.

Кѣткъ пачеа се днкеїе дн шепте чеасѣрї дн артїколї де патрѣ орї шепте, поате фї къ есте нѣмаї о днтѣшпларе; дар кѣткъ ачееаш с'аѣ днкеїат ла Сатѣл Каїнарѣ, аколо знде Ценералѣл Мѣскалїлор Ваїсман, зпѣл дн чеї маї одравенї кѣзѣ дн 21. Ізліе 1773, шї кѣткъ пачеа дела Каїнарѣ с'аѣ сѣвскрїс дн 21, адекъ дн зїоа дн каре с'аѣ фост сѣвскрїс шї пачеа дела Прѣт рѣшїноасѣ пентрѣ Мѣскалї, тоате ачестеа нѣ ера днтѣшплѣрї ка дн доарѣ, чї о хотѣрѣре кѣргѣтоаре дѣдрептѣл дн воїнда Ценералїсїмѣлї рѣсеск шї а пленїпотенцілор; — днтр'ачееа о алтѣ зрсїтѣ маї палтѣ шї доар' векїтоаре ведем дн ачеа днпрецізраре, кѣткъ рѣсвоїѣл не каре Тѣрчїї дн днчепѣсерѣ нѣзпмаї къ скоатереа стеагѣлї сѣжїт, чї шї къ о фетѣлъ, адекъ къ о септендїе фанатїкъ а марелї Мѣфїтї, прїн каре се хотѣрѣсе стѣрпїреа Молдаво-Ромѣнїлор шї а Полонїлор де не фаца пѣтѣмѣлї, ачел рѣсвоїѣ се днкеїе къ о паче, дн каре Рѣсїа чеа маї маре дѣшманъ а Пордїї фѣ рекѣпоскѣтѣ де протектрїдѣ а Молдаво-Ромѣнїлор шї де апѣрѣтоаре а релїціеї шї а вїсерїчїлор кредїнечїї. *)

Пачеа дела Каїнарѣ прїн адѣк тѣїе-тоареа са інфлнндѣ дн соартеа Днтѣрѣдїеї Османе стѣ дн мїжлок днтре чеа дн Карловїд (1699) шї днтре чеа дела Адрианопол (1829), пентрѣ-къ челе днкеїате

*) Пѣлѣ атѣнчї, пѣлѣ кѣнд тревѣїеще, протектрїа? —

ачела, каре Тъ Доамне миѣ спре адъчерѣ
de родѣри мѣлаі дикрединѣаг.

De unde ми ачеланиѣ Талант, ачѣста
пѣдѣлѣ а мѣ авѣре ла Тине Синѣр До-
амне съ се дѣтоаркѣ, кѣ Тъ дѣсѣдѣ ещѣ
изворѣл ми дѣчепѣтѣ Драгостѣи чеі кѣ-
рате, а тот дѣдѣрѣри, ми а ипѣмѣ чеі дрѣ-
пте. — Кѣ Тъ дѣсѣдѣ прип Рѣскѣтпѣрѣ-
торѣл лѣмѣи миѣ априат мѣи зѣс, кѣ фанте-
ле драгостѣи, каре кѣтрѣ чеі лѣпсѣдѣ де а-
проане аі пострѣи се съвѣршеск, Цѣе Син-
ѣр се фак.

Фѣе дарѣ Цѣе Черескѣле Пѣрпѣте мѣ-
тѣтелѣл ачѣста ал мѣѣ дар пѣлѣкѣт ми прѣ-
мѣт — фѣе ачела спре Езетпѣлѣ чѣлора-
лалѣдѣ кѣ миѣе оамѣнѣи, каре съте, ми мѣи
мѣлте де мѣи фѣрѣ де роадѣ кѣ мѣлѣ рѣ-
сѣпѣтоаре ле дѣпрѣщѣе.

Цѣпел ачела прип Атотпѣтерпѣчѣа Та
чѣ Дѣтпѣзеіаскѣ, ми илѣкѣ ипѣма чѣ пѣ-
рпѣтѣскѣ а дѣмпѣратѣлѣ ми Краіѣлѣи, ми
а зрѣтѣторѣлор лѣи, ка ачѣста а мѣи мѣкѣ-
тѣ фѣндаѣіе ка вѣзѣдѣ дѣ локѣл Тѣѣ Дѣ-
тпѣзеіе пре пѣмѣлѣт, кѣ авѣторѣитатѣ са чѣ
Цезаро-Крѣіаскѣ, — кѣ карѣ Тъ Доамне
іаі дѣпѣдовѣт пре еі, а о скѣтѣ съ се мѣ-
лостѣвѣскѣ.

Дѣле Доамне дѣмпѣраѣіор ми Краі-
лор ачѣстора зшор сѣжршѣт а вѣедѣи ачѣ-
стѣи пѣмѣлѣтѣщѣи, ми дѣ лѣкѣашѣрѣле чѣме
вѣчѣнѣче не сѣжршѣт вѣкѣрѣе черѣскѣ, —
Amin.

Карѣ а мѣ де пре зрѣтѣ вое кѣ дѣ-
сашѣ а мѣи мѣлѣ съвѣскрѣсѣ, ми кѣ обѣчѣнѣ-
тѣл печет дѣтѣрѣтѣ прип зрѣтѣторѣи Домпѣ
Марторѣ де тоатѣ крѣдѣнѣа вѣрѣдѣчѣи прип
миѣе осѣвѣт рѣгаѣдѣ, кѣ съвѣскрѣерѣ вѣтелор
саме, ми пѣперѣ обѣчѣнѣтелор саме печетѣрѣ

пѣтрѣ вѣчѣнѣка дѣкредѣнѣагѣ а се дѣтѣрѣи,
съвѣскрѣіа, ми печетѣлѣи ам лѣсѣаг.

дѣ Пѣща дѣ Палата Цезаро-Крѣіаскѣ
а Кѣтапелор пѣпѣтпѣчоасе дѣ 5. Маіѣ 1839
(Л. П.) Сѣмеон Іосѣф Поповѣчѣ Пѣфѣи Цезаро-
Крѣіескѣ Капѣтан м. п.

Апѣл 1839 дѣ 5. Маіѣ. Кѣмѣкѣ Домпѣлѣ
Іосѣф Сѣмеон повѣлѣл де Пѣфѣи Цезаро-
Крѣіескѣ Капѣтан Тѣстатѣнтѣл ачѣста дѣ-
пѣнѣпѣтѣ поастрѣ, карѣи дѣтрѣ зпа ми де о-
датѣ ерам де фѣаѣтѣ, ми спре ачѣста фантѣ
де кѣліп рѣгаѣдѣ кѣ аса дѣсашѣи мѣлѣ л'аѣ
съвѣскрѣсѣ, ми л'аѣ печетѣлѣит, ми поаѣ спре
лѣѣѣтѣ съвѣскрѣіере л'аѣ аѣдерпѣтѣ, ми кѣмѣкѣ
поі ачѣста лам съвѣскрѣсѣ, тѣртѣрѣсѣім дѣ
Пѣща дѣ 5. Маіѣ 1839. Андреіѣ Шран ла
дѣпалта Кѣрѣіе крѣіаскѣ Адвокагѣл сѣраѣі-
лор ми а мѣи мѣлѣтор Комѣтатѣрѣи Ассѣссор
м. п. (Л. П.) Балтазар Апаѣи де ачѣвѣш
Капѣтан Пензѣонат ка тѣртѣрѣе пофѣтѣтѣ
м. п. (Л. П.) Матѣі Харагош Адвокат ка
тѣртѣрѣе пофѣтѣтѣ м. п. (Л. П.) Іоан Бе-
лѣдѣкѣи дѣ Кр. Унѣверсѣітатѣ Унѣгѣрѣѣѣкѣ Прѣ-
фѣссорѣл Хѣрѣргѣіеі Теорѣтѣче П. О. ка тѣртѣ-
рѣе пофѣтѣтѣ м. п. (Л. П.) Бенѣамѣн Бал-
дѣіѣж ла дѣпѣлдатѣл Комсѣліѣзм Крѣіескѣ Ре-
гѣстратор ка тѣртѣрѣе пофѣтѣтѣ м. п. (Л. П.),

Чѣне дарѣ ва зѣче кѣ нѣ аѣ фост ачѣстѣ
слѣгѣ вѣлѣт ми крѣдѣнѣчоасѣ Домпѣлѣи, карѣ
пѣнѣпѣтѣ кѣ аѣ дѣторсѣ кѣ родѣрѣи Талантѣл
чѣл прѣмѣт Стѣпѣлѣлѣи сѣѣ, Черескѣлѣи
Пѣрпѣте, дела каре ал фѣи прѣмѣт кѣ ипѣмѣ
дѣскѣсѣ ми дрѣпѣтѣ тѣртѣрѣсѣеѣе, чѣ дѣкѣ
дѣп родѣрѣле ачѣлѣіа кѣ фѣамѣ ми кѣ сѣгѣ
лѣпѣтѣдѣсѣе пѣтрѣ Царѣ ми вѣнеле де овѣде
крѣдѣнѣчоасе слѣжѣе пѣнѣпѣндѣ родѣрѣи Нѣмѣ-
лѣи оменескѣ, іарѣ де кѣліп поаѣ Рѣмѣлѣлор,
ми Бѣсѣрѣчѣи поастрѣ чеі дрѣпт крѣдѣнѣчоасе
дѣ вѣчѣи фѣлосѣітоаре а кѣщѣіга, а пѣстра,

Къчи міла перінд къ тотъл, тоці ла рѣъ вѣз сѣнт порніці
 Съце съце 'нверінеазъ не тоці че с' непорочіці
 Ѓі апасъ фъръ мілъ, ла мїі де тікълонїї,
 Ши еї сѣфере сѣрмаїі пѣпъ пїер' дїндре чеї вїї,

Ѓзтеа оарбъ дн несацї зїче, с' тоате пентрѣ еа.
 Адевърѣл ши дрептатеа, п'аре пѣме кътре іа.
 Кзмпѣла дрептѣці пѣ іе, вѣнѣріле съ съ 'нпардѣ
 Ка тоці авѣнд тѣлцзміре, съ сімцѣ дѣ а лор віацѣ.

Ѓнїі страѣнг пѣп' пѣмаї поате ла сѣтѣ де вогѣції;
 Амдї іар' пѣ не дрептате, сѣфере тікълонїї;
 Ши де кѣтва еї с'ар дѣче съ че'е вр'о тѣнгѣіере
 Ла чеї каре соартаї фаче, с'адѣне вѣпъ авере.

Ѓі гонеще къ зрїце пореклїндѣ тікълонїї,
 Дече пѣ адѣпъ ши еї, ка съ фїе порокошї.
 Еї ар страѣнце, дар' п'аѣ д'знде, къчи тот лі съ 'нпотрївеще
 Не шїїнд съ деа дїп коадѣ, кѣм віклеанѣл ізвѣтеще.

Асфел къ тѣлте амарзрі ши дн ліпсъ віецѣіеск;
 Кїнзрі греле сѣфер тѣлте, пѣпъ кѣнд съ іспрѣвеск.
 Ох! Доамне сѣїнте дшпѣрате, тѣ аї мілъ ши ещї дрепт;
 Стрїкъ тоатѣ рѣзтатеа, ши щерцетї дорѣл дїп пепт.

Фѣ съ рѣзѣ вѣкѣріа, трїстѣлїі пѣам оменеск,
 Съ кѣпоаскѣ вѣпѣтатеа а зпїї татѣ череск.
 Щерце рана рѣзтѣці пѣ знде сатап' а 'нпѣнс;
 Ши зпѣе къ тіереа тілії, ка чел че ещї не днвїнс.

Вїндекѣнд тѣ асфел вѣне, тоате рапеле дїп пої,
 Ѓндрептеазѣ оменїреа съ пѣ маї фїм дн невої,
 Съ сімцїм пѣмаї ізвїре, дн зпїре петрекѣнд,
 Астѣ скѣртѣ-а віеці кале дн фрѣціре сѣвѣршїнд.

Пїтар X. Іоанїде.

Каталогъл върділор де четіт дн в
вліотека Академіеі Міхаілене дін
Іаші.

Дл прііті ші Редакція ачестеі Фоі пѣ
де тѣлт. Дл ачел каталог ведет тѣлте
кърці фоарте взне дн лѣвѣле, гречаска,
лѣтѣнаска, франгозеаска, італіана ші ро-
мѣнеаскъ дін сѣера теологікъ, ізрідікъ, фі-
лософікъ, фісікъ (знде редѣчет ші історіа
патъралъ, medіcīna ші кіар математіка, ме-
ханіка), ші іаръш дін сѣера артелор фрѣ-
моасе (грѣматіка, поетіка, реторіка), кѣт
ші дін кърпрнсъл цеографіеі ші а історіеі.
Днтре тоате ачестеа, кърдіме ромѣнеці
че кърпрнде пѣмітѣл каталог, де ші лѣпсек
длкъ тѣлте интересантѣ, тотъш фѣндкъ
ел кърпрнде зпеле, деспре акърор ші пѣме, о
парте а пѣвлікълзі пострѣ четіторіѣ абеа
поате абеа врео кърпоціндѣ, спре а тѣл-
дѣтмі интересъл ші къріосітатеа, ле днпър-
тѣшм ачі дѣпъ кѣт зрмеазъ.

Beniamin Kostaki Мітрополіт Молдовеі. І-
сторіа Сф. Скріптѣрі трад. Іаші 1824.
4 vol. in-4°.

Vr̄ienie Іосіф. Кѣвнтеле лѣі традѣсе de D.
D. Грігоріе Мітроп. Валахіеі. Бѣзъѣ
1852. 1 v. in-8°.

Фотіе Патріарх Конст. Епістолеле лѣі, трад.
de Мітроп. Грігоріе. Бѣзъѣ 1852. 2 v.
in-8°.

Мелетіе Мітрополітѣл Атенеі. Історіе ві-
серічеаскъ традѣсъ de Мітрополітѣл Мол-
довеі Beniamin Kostaki. Іаші 1841. 1
v. in-4°.

Історіа Сѣлнѣтѣ пентрѣ тіперімеа Молдо-
Ромѣнѣ, de Мта. Ерміона Морѣз вѣ-
скѣтѣ Асакі. Іаші 1840. 1 v. in-8°.

Платон Мітрополітѣл Москвеі. Дрент сль-
вітоареа днвѣдѣтѣрѣ традѣсъ de Мітро-
політѣл D. D. Beniamin Kostaki. Іаші
1839. 1 v. in-4°.

Кодіка Крїмїналь а Молдовеі. Ешї 1838.
1 v. in-8°.

Реглентентѣл органік а Прїнципатѣлзі Мол-
довеі. Ешї 1837. 1 v. in-4°.

Фактор А. Манѣалл меѣ. Карте de овціе
фолосїтоаре пентрѣ ікономїа de касъ ші
de кѣтнї. Бѣкѣрѣці 1837. 1 liv. in-8°.

Чїхак Історіа Натѣралъ. Іаші 1837. 1 v.
in-8°.

Соверхаїт.. Макровїотіка трад. de С. І.
Алвінедѣ. Іаші 1838. 1 v. in-8°.

Асакі Г. А. Elemente de Математікъ. Іаші
1856. 1 v. in-8°.

Idem Алгебра. Іаші 1839. 1 v. in-8°.

Idem Геометріе. Іаші 1839. 1 v. in-8°.

Франкіор. Арітетіка. трад. de Еліад. Бѣ-
кѣрѣці 1835. 1 liv. in-8°.

Валіан Г. А. Вокѣвлар пѣртѣред Фран-
дѣзекъ-Ромѣнѣск ші Ромѣнѣск-Фран-
дѣзекъ. Бѣкѣрѣці 1839. 1 v. in-8°.

Вѣкѣрескъ Іенаке. Віена 1787. 1 v. in-8°.

Енциклопедїе днченѣвїтоаре Франдѣзеде-Ро-
мѣнѣте. Іаші 1839. 1 v. in-8°.

(Ва зрѣта).

Історіа пентрѣ днченѣтѣл.

Романїлор дн Dacia а феріч. Петрѣ
Маїор, Edіcїa 1. дела Вѣда, легатѣ віне,
се афлѣ de вѣпзаре ла Тїпографїа дін Блаж
пѣтаї кѣ 24 крї арцінт кѣте зп ексем-
плар! Легѣтѣра пѣтѣще атѣта. —